

HT-Hrvatske Telekomunikacije d.d.

Savska cesta 32

10000 Zagreb

Poštovani,

T-Hrvatske Telekomunikacije d.d. su zatražile da napravimo analize dijelova konzultacijskog dokumenta o računovodstvenom razdvajanju i troškovnom računovodstvu objavljenom od strane HAPEK-a, koji se odnose na usluge revizije regulatornih financijskih izvještaja.

Dolje je sažetak našeg mišljenja koje smo formirali nakon detaljne analize dokumenta:

- Predloženi zahtjevi za revizijom navedeni u konzultacijskom dokumentu su izuzetno teški te neprimjenjivi za rad revizora.
- Vrlo je malo vjerojatno da će kvalificirani revizor prihvatiti zahtjeve za revizijom navedene u konzultacijskom dokumentu.
- Rezervirano pravo Agencije da odbije revizorsko mišljenje narušava profesionalnu neovisnost Revizora te implicira neprihvatljivu obavezu na strani revizora.

Ukoliko imate bilo kakvih pitanja, molimo Vas da kontaktirate Enesa Jakupovića (managera u odjelu revizije), ili Gavina Leaka (partnera u odjelu revizije).

S poštovanjem,

Gavin Leake,

Partner

Angažman ovlaštenog revizora

Vezano za imenovanje revizora, Konzultacijski Dokument kaže:

" S obzirom da je glavni korisnik informacija dobivenih računovodstvenim odvajanjem, Agencija smatra da bi trebala sudjelovati u procesu izbora regulatornog revizora na način da zadržava pravo (ne)odobravanja istog. Agencija traži od Proglašenog operatora da je obavijesti o izboru regulatornog revizora i dostavi Ugovor o suradnji s regulatornim revizorom u kojem će se definirati njegove obveze i odgovornosti prema Agenciji, a u skladu sa principima Hrvatske revizorske komore i to najkasnije 60 dana prije početka revizije. "

[Str. 21.]

Naše je mišljenje da je gore navedeno pitanje obveze revizora. Prema postojećem dokumentu T-HT će biti ugovorena strana prema regularnom revizoru, te zato revizor ima obavezu samo prema T-HT-u. Međutim, ukoliko Agencija zahtjeva obavezu od Revizora, mišljenja smo kako bi Agencija trebala potpisati odvojeni ugovor s Revizorom.

Promjena revizora

Vezano za promjenu Revizora, Konzultacijski Dokument kaže:

"Ako postupak revizije ili izvještaj o obavljenoj reviziji nisu obavljeni, odnosno sastavljeni u skladu sa ovim dokumentom, Agencija može odbiti izvještaj i zahtijevati da reviziju obave ovlaštene revizori druge revizorske tvrtke na trošak Proglašenog Operatora."

[Str 20.]

Mišljenja smo da je gore navedeno pitanje prihvaćanja revizorskog izvještaja. Revizor je neovisna osoba koja je ovlaštena da bude revizor i da izda svoj izvještaj o financijskim izvještajima. Izvještaj revizora je revizorov izvještaj, a on bi trebao istaknuti prema kojim standardima su financijski izvještaji pripremljeni. Izvještaj revizora se ne može odbaciti, samo zato što se jedan od korisnika financijskih izvještaja ne slaže s mišljenjem revizora. Korisnik može tražiti drugo mišljenje ili diskutirati nalaze revizije, ali izvještaj revizora se ne može odbaciti samo zato što se korisnik ne slaže s mišljenjem.

Ograničenja revizora

Konzultacijski Dokument predlaže slijedeće restrikcije prema regulatornoj reviziji:

" Ista revizorska tvrtka ne može preuzeti, niti joj Proglašeni operator može povjeriti obavljanje revizije regulatornih izvještaja ukoliko je navedena revizorska tvrtka u prethodnoj godini više od polovine svojih ukupnih prihoda ostvarila na temelju obavljene revizije financijskih izvješća tog Proglašenog operatora.

Ista revizorska tvrtka ne može istovremeno, odnosno u istoj godini, obavljati reviziju regulatornih financijskih izvještaja Proglašenog operatora i pružati konzultantske usluge istom operatoru.

Ukoliko ista revizorska tvrtka obavi reviziju regulatornih izvješća Proglašenog operatora suprotno bilo kojoj odredbi navedenoj u ovom odjeljku, Agencija neće prihvatiti izvješće o reviziji regulatornih izvješća Proglašenog operatora za tu godinu koju je obavila dotična revizorska tvrtka. "

[Str. 21-22.]

Prvi zahtjev je neuobičajen. Mnogi regulatori dopuštaju istom revizoru obavljanje i statutarne i regulatorne revizije.

Drugi zahtjev otvara mogućnost potencijalnih problema prilikom konkurentskih ponuda revizora. Prema veličini i kompleksnosti T-HT-ovog poslovanja, više je nego vjerojatno da će zaposliti dvije ili više revizorskih tvrtki za pružanje nerevizorskih, konzultantskih usluga. Ipak, mišljenja smo, ukoliko to nije sukob interesa, kako neke revizorske tvrtke ponekad mogu koristiti usluge svojih nerevizorskih odjela kako bi poboljšale samu reviziju. To bi bio slučaj kada bi neka revizorska tvrtka, ako smatra da su neka područja rada previše komplicirana, s ciljem generiranja što pouzdanijeg izvještaj za pojedini segment, mogla iskoristiti vlastite specijaliste (konzultante) za taj segment (npr. pregled pozicija poreza).

Nadalje, mišljenja smo da je malo revizorskih tvrtki na tržištu koje imaju dovoljno iskustva za reviziju T-HT regulatornih financijskih izvještaja. Zato bi limitiranje izbora zbog pružanja nerevizorskih usluga bilo nepraktično, te bi bilo kontraproduktivno za cjelokupnu kvalitetu revizije i pružanja usluga T-HT-u.

Dodatni angažman ovlaštenog revizora

Konzultacijski dokument predlaže slijedeće uvjete:

" Agencija zadržava pravo kontaktiranja regulatornih revizora kako bi razmotrili procedure koje će koristiti prilikom procesa revizije ili o nalazima revizije. U slučaju nejasnoća, Agencija očekuje da će Proglašeni operator i/ili regulatorni revizor pružiti sva potrebna dodatna pojašnjenja.

Agencija zadržava pravo tražiti od Proglašenog operatora da zahtjeva od ovlaštenog revizora da provede dodatne aktivnosti kako bi se potvrdio sadržaj regulatornih financijskih izvještaja te da Agenciju izvijeste o istom. Također, Agencija zadržava pravo direktnog odabira ovlaštenog revizora za provođenje dodatne revizije u slučaju da regulatorni izvještaji nisu pružili zahtijevanu razinu sigurnosti."

[Str. 22-23.]

Mišljenja smo da niti jedna profesionalna kvalificirana revizorska kuća (regulatorni revizor) ne bi diskutirala svoje procedure prilikom provođenja regulatorne revizije budući da bi to ugrozilo revizorsku neovisnost. Samo materijalni nalazi regulatorne revizije mogu biti predmet diskusije.

U pravilu, proces regulatorne revizije nije ništa drugačiji od statutarne revizije. Tvrtka priprema radne financijske izvještaje u skladu s pravilima, politikama, procedurama i uputama. Pravila/upute su određene od regulatornog tijela kao što je Hrvatska Revizorska Komora ili International Accounting Standards Board (IASB).

Revizor tada (i) verificira da su Izvještaji pripremljeni u skladu s pravilima/uputama (poput tretmana goodwilla ili odgođenih uplata mirovina) i (ii) da ukupni prijavljeni izvještaji potječu iz sistema tvrtke te da nije učinjena nikakva prijevarena/zlouporeba.

Kada se ustanovi da su sva izvješća potekla iz sistema tvrtke te da su sva pravila poštovana, revizor daje pozitivno mišljenje o izvještajima.

Proces regulatorne revizije je sličan. Razlika je samo u tome da je set pravila i uputa drugačiji, te da se izvori u tvrtkinim sistemima razlikuju.

U skladu s time, slažemo se da su pravila/upute u stvari Računovodstveni Dokument i Dokument Atribucijske Metodologije. Budući da ti dokumenti trebaju biti odobreni i potpisani od strane Agencije, u slučaju da regulatorni revizor pruži pozitivno mišljenje, Agencija je dužna prihvatiti revizorsko mišljenje. Znači, pod navedenim uvjetima, Agencija ne može odbiti revizorsko mišljenje.

U slučaju da Agencija ne prihvati pozitivno revizorsko mišljenje, tada bi T-HT to interpretirao kao *prima facia* dokaz da revizor nije uspio izvršiti svoje ugovorne obveze te bi poduzeo mjere protiv revizora na temelju ugovora. T-HT će svoje stajalište vezano za gore navedeno jasno istaknuti svim potencijalnim regulatornim revizorima.

Obveze Revizora za vrijeme procesa regulatorne revizije

Konzultacijski Dokument predlaže slijedeće uvjete:

" Agencija predlaže da ovlašteni revizor u predviđenom roku Agenciji dostavi plan obavljanja revizije te da Proglašenom operatoru čije poslovanje revidira, dostavi podatke o visini ukupnih prihoda ostvarenih u prošloj godini i prihoda ostvarenih obavljanjem revizije navedenog operatora u prošloj godini. Navedene podatke Proglašeni operator dostavit će Agenciji.

[Page 23.]

Po našem mišljenju, nema potrebe za takvu informaciju. Stvar je individualne odluke svake revizorske kuće želi li objaviti poslovno osjetljive informacije o prihodu T-HT-u ili Agenciji.

Uloga Agencije u procesu regulatorne revizije

Konzultacijski Dokument predlaže slijedeće uvjete:

"Pri procjeni usklađenosti postupka revizije i/ili financijskih izvještaja s ovim dokumentom, odnosno njegove utemeljenosti na stvarnim i objektivnim činjenicama, Agencija može od ovlaštenih revizora zatražiti dodatna obrazloženja."

[Page 24.]

Deloitte je mišljenja da niti jedan profesionalni i kvalificirani (regulatorni) revizor ne bi diskutirao svoje procedure u provođenju regulatorne revizije budući da bi to ugrozilo revizorovu neovisnost. Samo materijalni nalazi regulatorne revizije mogu biti predmet diskusije.

Zaključno, Konzultacijski Dokument ne spominje ništa vezano za očitovanje Uprave o financijskom izvještaju. Prema Međunarodnom Standardu za Reviziju 580, Revizor mora pružiti dokaz da je Uprava svjesna prezentacije financijskih izvještaja u skladu s okvirima relevantnog financijskog izvještavanja, te da je odobrila te iste financijske izvještaje.

Sažetak

Konzultacijski Dokument po našem mišljenju nudi upitne uvjete/zahtjeve glede sveukupne usluge revizije. U ovom dokumentu su ti uvjeti/zahtjevi diskutirani pod:

- Angažman ovlaštenog revizora
- Promjena revizora
- Ograničenja revizora
- Dodatni angažman ovlaštenog revizora
- Obveze Revizora za vrijeme procesa regulatorne revizije
- Uloga Agencije u procesu regulatorne revizije

Mišljnja smo da uvjeti/zahtjevi koje smo pregledali su ili neprovedivi ili ne bi bili prihvaćeni od strane priznatog revizora, ponajviše zato što zahtjevi uvelike utječu na poziciju revizora i zato što su neusporedivi s Internacionalnim Standardima za Reviziju.